

ГАЗЕТНА ВЕРСТКА В СТРУКТУРНОМУ УЯВЛЕННІ

Газетна верстка — є складне графічне явище, що виступає в двох аспектах: як оформлення газетних сторінок внаслідок техніко-редакційної діяльності (оформлювальний аспект) і монтаж полос (складальних форм) — метранпажської діяльності (технологічний аспект).

Ці два поняття відображають відмінність процесів, але в основі своїй можуть мати і загальне — це структура верстки.

Вивчення структури верстки може бути корисним не тільки для визначення основних тенденцій розвитку оформлення газет, але і в практичному плані.

Перше, з чим зустрічається редактор-оформлювач, приступаючи до технічного оформлення газетних сторінок, — це вибір структурного варіанту верстки. І причина виникнення неправильних форм газетної верстки полягає саме у недостатньому врахуванні усіх її конкретних структурних явищ.

Але слід тут сказати, що верстка розглядається з точки зору структурного та технологічного її формування, за винятком тих питань, що знаходяться в компетенції технічного оформлення, наприклад, характер шрифту, графічний фон, контраст і т. д. В даному випадку завдання зводиться до виявлення типових структур верстки, визначення їх елементів та системи структурного й технологічного зв'язку, тобто залежності, в якій вони перебувають між собою.

Дослідження проводилось на зразках верстки центральних газет «Правда», «Известия», «Комсомольская правда», «Сельская жизнь», «Советский спорт» і «Литературная газета».

В ході аналізу робився «розкрий» газетних сторінок на складові компоненти (окремі тексти) зверстаної сторінки, які потім групувалися за характерними графічними ознаками. Розпізнання і групування компонентів здійснювалися за вихідною ознакою — композиції заголовку на тій підставі, що «структура», яка верстається, може бути простою, або складною, але в усіх випадках над її текстовою частиною обов'язково має бути заголовок. Буває, що заголовок є єдиним засобом оформлення текстового матеріалу і тому найголовнішим структурним елементом компоненту, що верстається на газетній сторінці.

Як показав аналіз, газетна верстка, незалежно від стилю оформлення, базується на чотирьох основних видах структурного формування.

1-й вид — з заголовком над текстом (рис. 1, а). Ця структура найбільше поширена в газетній верстці. Вона застосовується до будь-якого тексту, незалежно від його об'єму та змісту. В нашому тексті цей структурний вид позначається за допомогою символу «Г_н».

2-й вид — з заголовком над спущеними колонками тексту (рис. 1, б). Кількість опорних колонок, що підтримують заголовок, може бути від

1 до 4 в залежності від горизонтального розміру структури. Другий вид структури позначається символом «Г_c».

3-й вид — з заголовком «впровал» тексту (рис. 1, в). У більшості випадків цією структурою користуються при верстці великих газетних текстів. Цей вид структури має позначення в нашому тексті «Г_n».

4-й вид — з заголовком в оптичному центрі текстової частини (рис. 1, г). Зустрічається цей вид при верстці тексту з вираженим форматом по вертикалі. Позначається символом «Г_u».

Можуть бути виділені й інші структурні варіанти, але вони не являють типових формувань, бо виникають внаслідок комбінування згаданих вище видів.

Рис. 1.

Розглянемо структуру 1-го виду, яка показана на рис. 2. Її особливість полягає в тому, що поле-заголовок знаходиться мовби самостійно над текстовою частиною і охоплює усі колонки структури. Ця особливість має важливе значення для технології, заголовок без ускладнень може формуватися окремо, незалежно від текстової частини. Тут потрібне тільки співпадання форматів.

За допомогою позначень, що є на рис. 2, поле заголовка може бути записано умовно як $K \cdot G_n$, а поле відбивки — $K \cdot B$.

Текстова частина, як основа структури, складається з певної кількості текстових рядків, яку ми позначимо символом « T ». Крім того, у структурі, як це показано на схемі, в межах однієї колонки розташовані поля ілюстрації та підпису. Якщо прийняти за одиницю вимірювання по горизонталі формат колонки, то поле ілюстрації можна записати через символ « I », а поле підпису — « Π ».

Отже, загальна композиція структурної моделі підтримується такими структурними елементами:

KG_n — поле заголовка (головна ланка структури),

T — поле тексту (основа структури),

I — поле ілюстрації,

Π — поле підпису,

Kb — поле відбивки.

Поєднуючись разом, поля заголовка, тексту, ілюстрації, підпису та відбивки утворюють схему лінійно-композиційного характеру, яка являє структурну модель першого виду газетної верстки.

Цю модель можна зареєструвати у вигляді структурної формули:

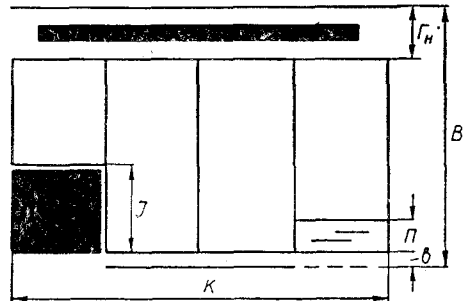

Рис. 2.

а) у загальному вигляді;

б) для даного випадку:

$$\begin{array}{l} K_1 G_n \\ T - KB \\ I \\ \Pi \\ Kb \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 4G_n \\ T - 4B \\ I \\ \Pi \\ 4b \end{array}$$

K — коефіцієнт, що показує кількість колонок в структурі, або формат її по горизонталі.

Всі символи, які утворюють у формулі вертикальний «ланцюжок» (KG_n , T , I , Π , Kb), мають знак плюс, позначають складові частини (елементи) структури. Символи Kb — знак мінус.

Розглянемо по елементах вертикальний ланцюжок, що показаний в структурній формулі.

В позначенні KG_n (головна ланка структури), коефіцієнт K показує кількість колонок, покритих полем заголовка, індекс n — що заголовок знаходиться над текстом.

T — загальне позначення поля, що займає текст, залежить від кількості його рядків.

I — поле ілюстрації. Це дуже активний елемент у структурі, який шляхом композиційного переміщення може давати в її межах багато варіантів структурних змін. Позначення I може при собі мати коефіцієнт K_r , який показує, скільки колонок займає ілюстрація.

Структурні елементи, що позначають Π і b — поля підпису і відбивки належать до пасивних, які не можуть приводити до значних структурних змін.

В загальному, значення I , Π і b у ланцюжку оформлення накладають специфічну оцінку на структуру. В одних випадках вони зберігаються як елементи структури, а в інших — випадають, в залежності від редакційного розв'язання, що робить структурну модель менш одномаїтною, і в той же час не заважає її єдності.

Загальний «силует» структурної моделі, тобто конфігурація, її розміри залежать від значення KG_n і Kb .

Для розширення структурного уявлення розглянемо схему технологічного формування компоненту, що верстається за структурою першого виду.

При розгляді цієї схеми необхідно врахувати особливість ходу технологічного процесу, внаслідок якого складальна форма дає відбиток на папері не в дзеркальному відображенні.

Ця схема в загальному вигляді буде такою:

1. Формування заголовка:

- верхній пробіл на чотири колонки,
- текст заголовка на чотири колонки,
- нижній пробіл на чотири колонки.

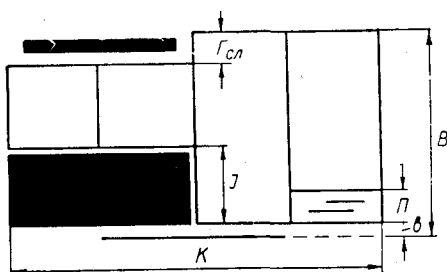

Рис. 3.

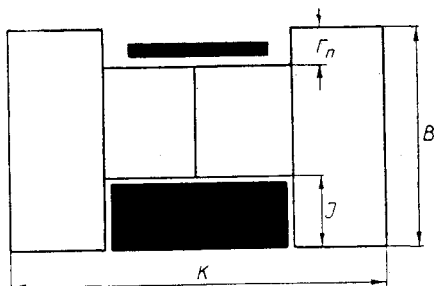

Рис. 4.

2. Верстка тексту з його додатками:

- заголовок,
- перша частина тексту і кліше в одну колонку,
- наступний текст в три відповідних колонки.

3. Пробіл і відбивка лінійкою.

Наведена схема показує зв'язок першого виду структури і технологічного формування компоненту, який верстається на газетній сторінці. За формулою, що відображає структурну модель, можна уявити її верстку.

Структура другого виду, в залежності від композиції заголовка, може бути поділена на структури лівого і правого спуску опорних колонок.

На рис. 3 показана схема структури лівого спуску. Ця модель може зареєструватися такою структурною формулою:

а) у загальному вигляді:

$$\begin{array}{l} K_1 \Gamma_{сл} \\ T - KB \\ K_2 I_{1-2} \\ П \\ Kв \end{array}$$

б) для даного випадку:

$$\begin{array}{l} 2I_{сл} \\ T - KB \\ 2I_{1-2} \\ П \\ 4в \end{array}$$

Структурна формула (2) відрізняється від попередньої (1) передусім визначальним символом і його індексом $\Gamma_{сл}$, що вказує на другий вид структури, з лівими опорними колонками.

Індекс «1—2» при символі I показує, що ілюстрація зайняла місце в межах першої і другої колонки, коефіцієнт 2 при символі I свідчить про те, що ілюстрація двоколонкового формату.

Схема технологічного формування даної моделі, порівнюючи з попередньою, буде дещо інша:

1. Компонування заголовка:
 - пробіл верхній на дві колонки,
 - текст заголовка на дві колонки,
 - пробіл нижній на дві колонки.
 2. Верстка текстової частини з додатками:
 - перша частина тексту на дві неповних колонки,
 - кліше в підверстку на дві колонки,
 - наступний текст на дві повних колонки.
 3. Пробіл і відбивка лінійкою (на чотири колонки).
- Розглянемо тепер структуру третього виду з заголовком «впровал». На рис. 4 показана її геометрична схема. Ця модель може бути записана у вигляді такої структурної формули:

а) у загальному вигляді: б) для даного випадку:

$K_1 \Gamma_n$	$2\Gamma_m$
$T-KB$	$T-4B$
$K_2 I_{2-3}$	$2I_{2-3}$

У наведеній формулі вертикальний «ланцюжок» є неповний, відсутні символи Π і I . Ці зміни стають зрозумілими, якщо врахувати те, що у структур такого типу часто немає внизу підпису і відбивки.

Відмінною рисою цього типу структури передусім є композиція заголовка. Поле заголовка знаходиться в центрі структури, мовби в провалі, що є характерним для символу « Γ_n ».

Залежність структури і технологічного формування даної моделі можна простежити за такою схемою:

1. Компонування заголовка (за схемою моделі 2-го виду).

2. Верстка тексту з додатками:

- перша частина тексту в одну колонку.
- верстка заголовка.
- наступний текст на дві неповних колонки.
- кліше на дві колонки.
- залишок тексту на одну колонку.

На рис. 5 показана геометрична схема структури четвертого виду. Основна відміна її — композиція заголовка. Заголовок знаходиться в оптичному центрі, тобто на $2/3$ висоти структури, рахуючи від її основи.

Структурна формула цієї моделі буде:

а) у загальному вигляді: б) для даного випадку:

$K_1 \Gamma$	$2\Gamma_u$
$T-KB$	$T-4B$
Π	Π
K_B	$4B$

Технологічне формування моделі 4-го виду, що визначається цією структурною формулою, можна простежити за такою схемою:

1. Компонування заголовка (за схемою моделі 3-го виду).
2. Верстка текстової частини з додатками:
 - початкова частина тексту в одну колонку,
 - наступний текст з заголовком «в розріз» у дві колонки,
 - залишок тексту в одну колонку.
3. Пробіл та відбивка лінійкою на чотири колонки.

Було б неправильно думати, що наведені структурні моделі спроможні вичерпати всі структурні сторони газетної верстки. Вони складають лише основні принципи структурного визначення. По основних моделях можна модифікувати далі «геометрію» газетної верстки.

V. D. VERKHOPYARNY

NEWSPAPER MAKE — UP IN STRUCTURAL REPRESENTATION

S u m m a r y

Types of structural formation according to the title composition are given as a result of structural analysis of the newspaper make-up. They are represented as structural models and their connection with technological formation of the components of make-up is shown.

